

Accountantsverslag

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

3 juli 2023

Eindhoven

Aanbiedingsbrief

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden
t.a.v. het algemeen bestuur
Poldermolen 2
3994 DD HOUTEN

Eindhoven, 3 juli 2023

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2022**

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze jaarrekeningcontrole bij Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (hierna afgekort: HDSR). Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid. In het kader van onze opdracht hebben wij in september 2022 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd aan de ambtelijke organisatie.

Aansluitend hebben wij in maart en april 2023 de jaareindecontrole uitgevoerd. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving voor Waterschappen en het vastgestelde normenkader.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering.

Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2022.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de secretaris-directeur, de concerncontroller en de beleidsadviseur interne controle alsmede de auditcommissie op 27 juni 2023.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een verdere toelichting op dit verslag zijn wij uiteraard gaarne bereid. Wij danken de medewerkers van HDSR voor de plezierige en constructieve samenwerking.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

T.M.M. van Lierop RA MSc.
Extern accountant

drs. P. Peters RA
Manager

Inhoudsopgave

1. Management samenvatting	4
2. Ons oordeel	7
3. Bevindingen jaarrekening 2022	9
1. Begrotingsrechtmatigheid lasten	10
2. Ontwikkeling saldo onderhandenwerk	11
3. Programma Sterke Lekdijk	13
4. Aanbestedingsrechtmatigheid	14
5. Toestandsafhankelijk onderhoud waterlopen	15
6. Overige bevindingen	16
4. Overige aspecten	19

Totaal aantal pagina's: 21

1. Management samenvatting

Ons oordeel

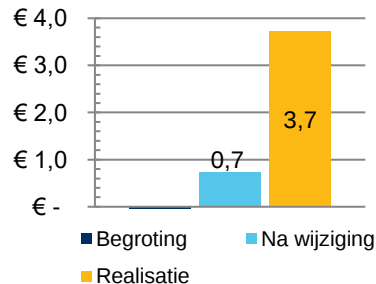
Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2022 geeft een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva per 31 december 2022 in overeenstemming met de Waterschapswet.
Rechtmatigheid		-	-	De verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in de jaarrekening 2022 zijn tevens in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen en zijn in overeenstemming met de wet- en regelgeving zoals opgenomen in het door het door het Algemeen Bestuur vastgestelde normenkader.
Onderwerp	Geen bevindingen	Wel bevindingen	Anders	Toelichting
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording, zoals opgenomen in de jaarrekening, voldoet aan de daaraan te stellen eisen .

Wij zijn voornemens zowel voor getrouwheid als voor rechtmatigheid een goedkeurende controleverklaring te verstrekken over het boekjaar 2022.

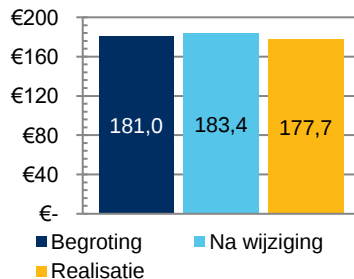
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2022

Resultaat na mutatie reserves in € mln

Brutolasten voor mutatie reserves in € mln

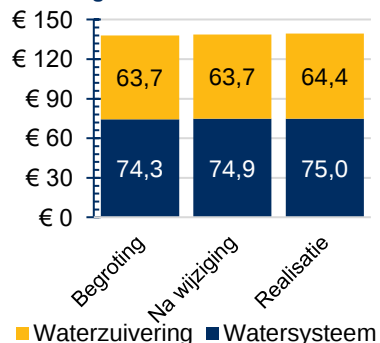
Het **resultaat na mutatie reserves** betreft een positief resultaat van € 3,7 mln, terwijl bijgesteld een positief saldo van € 740.000 was begroot. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een combinatie van hogere belastingopbrengsten (€ 782.000 voordeel) en lagere uitgaven bij m.n. interne projecten (€ 2,1 mln voordeel). Te zien is dat de brutolasten in totaal € 5,7 mln lager zijn dan de bijgestelde begroting, maar dit wordt voor circa € 3,5 mln gecompenseerd door een lagere onttrekking uit de bestemmingsreserves.

De **totale brutolasten** ad € 177,7 zijn € 3,3 mln lager dan initieel begroot en € 5,7 mln lager dan de bijgestelde begroting. Belangrijkste oorzaken hiervan zijn uitstel van baggerwerkzaamheden aan de Gekanaliseerde Hollandse IJssel, vertraging bij projecten zoals de sloop RWZI Maarssenbroek, ICT projecten en innovatieprojecten (w.o. duurzaamheid).

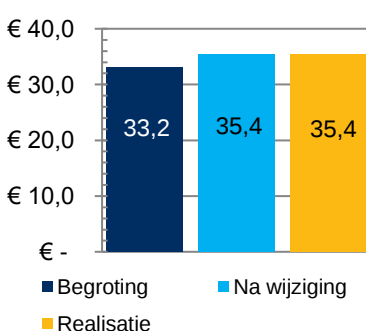
De **totale belastingbaten** bedragen € 139,4 mln en zijn circa € 1,4 mln hoger dan initieel begroot en ca € 800.000 hoger dan de bijgestelde begroting. De inning is door het waterschap uitbesteed aan BGHU. De stijging wordt voor het belangrijkste deel veroorzaakt door de nadeelcompensatie 2020 (ca. € 1,1 mln) vanwege Corona voor lagere zuiveringseenheden. Overigens is de nadeelcompensatie over boekjaar 2021 nog niet financieel verwerkt.

De **overige baten** zijn met € 35,4 mln nagenoeg gelijk aan de bijgestelde begroting en € 2,2 mln hoger dan initieel begroot. Dit laatste verschil veroorzaakt door extra bijdragen van derden en hogere toerekening van interne uren en rente.

Belastingbaten in € mln

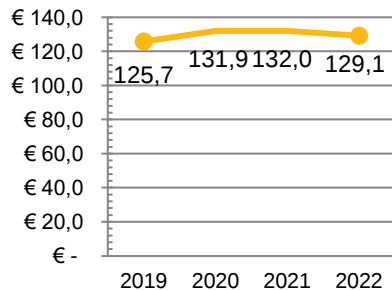
Overige baten in € mln

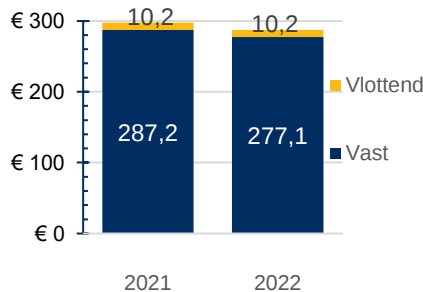
1. Management samenvatting

Financiële analyse 2022

Eigen vermogen in € mln.

Externe financiering in € mln

Het **eigen vermogen** van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden neemt af met € 2,9 mln naar € 129,1 mln eind 2022.

Op basis van de analyse die is opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen is het **weerstandsvermogen ruim voldoende**. De **ratio weerstandsvermogen is 2,0** (2021: 2,0) en is hiermee maximaal zoals voorgeschreven in de nota reserves en voorzieningen. De benodigde weerstandscapaciteit is € 6,4 mln (2021: € 6,2 mln), waarbij de beschikbare weerstandscapaciteit € 12,8 mln (2021: € 12,3 mln) betreft.

Het eigen vermogen bestaat na resultaatbestemming 2022 voor € 12,8 mln uit algemene reserves, voor € 29,8 mln uit bestemmingsreserves tariefegalisatie en voor € 86,5 mln. uit overige bestemmingsreserves.

Het voorstel voor resultaatverdeling van het positieve resultaat ad € 3,7 mln dient nog te worden vastgesteld door het algemeen bestuur en is vooruitlopend overeenkomstig het bestuursvoorstel al verwerkt in de jaarrekening.

Omdat de activa van een waterschap met name bestaan uit vaste activa, is sprake van een belangrijk deel **externe financiering**. De totale externe financiering is gedurende 2022 afgenomen met € 10,2 mln. De komende jaren zal de financiering weer toenemen. Een en ander hangt samen met de bevoorschotting vanuit het HWBP voor Sterke Lekdijk.

De totale rentelast over de langlopende leningen bedraagt circa € 6,9 mln in 2022. Wij hebben tijdens de controle vastgesteld dat aan de wettelijke voorschriften voor financiering wordt voldaan.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting																
Gehanteerde controle- en rapporteringstolerantie	Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2022 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in het controleprotocol en ontleend aan de werkelijke lasten. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. <table><tr><th colspan="2">Grondslag</th><th>Basis</th><th>Tolerantie</th></tr><tr><td>Fouten</td><td>1% van de werkelijke lasten (incl. bestemmingsreserves)</td><td>€ 177.680.000</td><td>€ 1.776.000</td></tr><tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de werkelijke lasten (incl. best. res.)</td><td>€ 177.680.000</td><td>€ 5.330.000</td></tr><tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>5% van de goedkeuringstolerantie</td><td></td><td>€ 88.800</td></tr></table>	Grondslag		Basis	Tolerantie	Fouten	1% van de werkelijke lasten (incl. bestemmingsreserves)	€ 177.680.000	€ 1.776.000	Onzekerheden	3% van de werkelijke lasten (incl. best. res.)	€ 177.680.000	€ 5.330.000	Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie		€ 88.800
Grondslag		Basis	Tolerantie														
Fouten	1% van de werkelijke lasten (incl. bestemmingsreserves)	€ 177.680.000	€ 1.776.000														
Onzekerheden	3% van de werkelijke lasten (incl. best. res.)	€ 177.680.000	€ 5.330.000														
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie		€ 88.800														
Controleverschillen	De ongecorrigeerde verschillen met betrekking tot de getrouwheid bedragen allen onder de rapportagetoleranties. De ongecorrigeerde verschillen met betrekking tot de rechtmatigheid zien toe op lasten en aangegane verplichtingen in 2022 welke niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels tot stand zijn gekomen. Hieronder opgenomen het totaaloverzicht van ‘niet gecorrigeerde afwijkingen’ boven de rapporteringstolerantie. <table><tr><th>Omschrijving</th><th>Getrouwheid / Rechtmatigheid</th><th>Omvang fout</th><th>Richting</th><th>Omvang onzekerheid</th><th>Verwijzing</th></tr><tr><td>Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving</td><td>Rechtmatigheid</td><td>€ 273.000</td><td>-</td><td>-</td><td>H 3.4</td></tr></table>	Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing	Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving	Rechtmatigheid	€ 273.000	-	-	H 3.4				
Omschrijving	Getrouwheid / Rechtmatigheid	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing												
Lasten en verplichtingen niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingswetgeving	Rechtmatigheid	€ 273.000	-	-	H 3.4												

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. In de jaarrekening van HDSR zijn door het bestuur belangrijke schattingen gedaan ten aanzien: • Voorziening toestandsafhankelijk onderhoud watergangen; • Nog op te leggen en terug te betalen belastingen die toezien op 2022; • Voorzieningen (wachtgelden en pensioen (voormalig bestuurders) ad € 840.000. Deze positie is toegenomen vanwege overdracht aan het waterschap van de pensioenvoorziening van nog niet pensioengerechtigde bestuurders. De daadwerkelijke uitkomst kan afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd. Wij zijn van mening dat bij de gedane schattingen het voorzichtigheidsprincipe, het realisatieprincipe en het matchingprincipe in acht is genomen.
Verbonden partijen	In uw jaarrekening zijn diverse bijdragen aan verbonden partijen verwerkt. De (vanwege de financiële impact) belangrijkste partijen betreffen: • Aquon: bijdrage van € 2,7 mln. • BGHU: bijdrage van € 2,6 mln. • MRB: bijdrage van € 2,6 mln • Het Waterschapshuis: bijdrage van € 0,95 mln. De bovengenoemde bedragen zijn verwerkt op basis van de voorlopige jaarcijfers zoals opgeleverd door de verbonden partij. Wij hebben kennis genomen van deze jaarcijfers en stemmen in met de huidige verwerking in uw jaarrekening. Wij adviseren om voor vaststelling van de jaarrekening door het AB kennis te nemen van de definitieve cijfers.

2. Ons oordeel

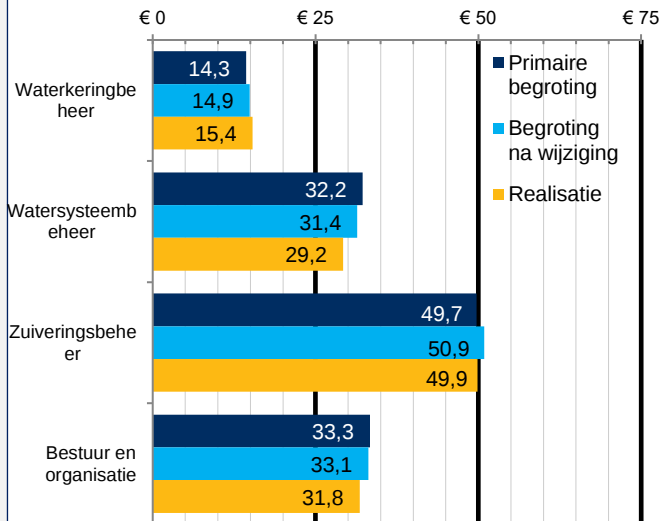
Onderwerp	Toelichting
Bestuursverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig de Waterschapswet is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening . De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen significante tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele belangrijke aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van de processen. De belangrijkste aanbevelingen hebben wij gedaan t.a.v. het inkoopproces en projectmonitoring. Wij constateren dat hier binnen de organisatie aandacht is voor de noodzakelijke verbeteringen, maar dat deze nog niet allemaal gerealiseerd zijn.

3.1 Begrotingsrechtmatigheid netto lasten

Begrotingsrechtmatigheid netto lastenlasten

Bevinding

Netto lasten per programma in € mln

In het kader van de controle hebben wij onderzoek verricht op overschrijdingen van lasten (lasten minus baten derden) ten opzichte van de geraamde begroting per programma.

Ten aanzien van het programma **Waterkeringbeheer** zijn de nettolasten ca € 0,5 mln hoger dan begroot vanwege lagere opbrengsten. Doordat op dit programma minder interne uren en rente zijn toegerekend aan projecten, telt dit niet mee in het oordeel van begrotingsrechtmatigheid.

De lagere kosten bij het programma **Watersysteembeheer** worden veroorzaakt door uitstel van baggerwerkzaamheden aan de GHJ (€ 1,8 mln).

Op het programma **Bestuur en organisatie** is sprake van lagere netto lasten van € 1,3 mln door uitgestelde interne projecten. Het gaat hier met name om projecten ten aanzien van ICT, organisatieontwikkeling, enz.

Er zijn verder geen materiele overschrijdingen op de overige programma's geconstateerd.

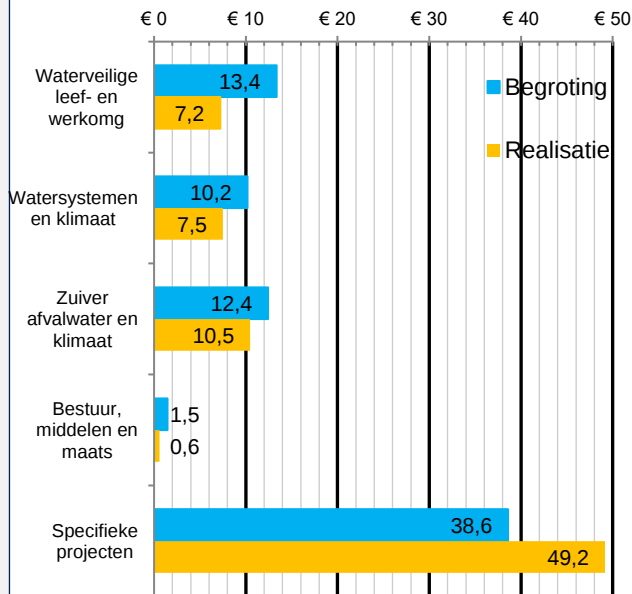
3.2 Begrotingsrechtmatigheid investeringen

Begrotingsrechtmatigheid investeringen

Algemeen

Bevinding

Bruto investeringen per programma in € mln

In het kader van de controle hebben wij onderzoek verricht op overschrijdingen van investeringen ten opzichte van de geraamde begroting en de investeringskredieten. In totaal 99% van de begroting gerealiseerd is. Daarbij merken wij twee zaken op:

Op **Waterveilige leef- en werkomgeving** zijn een aantal projecten uitgesteld naar 2023 als gevolg afgekeurde ontwerpen, leveringsproblemen. De realisatie loopt hier fors achter.

Bij **Specifieke projecten** is een duidelijke overschrijding te zien van 10,6 mln ten opzichte van begroting. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan het **HWBP project Sterke Lekdijk**. Hier wordt in begroting rekening gehouden met het moment van betalen, terwijl in de realisatie het uitvoeringsmoment leidend is voor het verantwoorden van investeringen. Bij **KWA+fase 1** zijn meer werkzaamheden uitgevoerd dan vanuit de jaarschijf begroot. Beiden betreffen enkel verschuivingseffecten over de jaren heen.

Wij hebben van de projecten en investeringen gecontroleerd of ze uitgevoerd zijn binnen het vastgestelde krediet. Alle projecten zijn binnen het moederkrediet gebleven waardoor geen sprake is van overschrijdingen.

3.2 Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

	Bevinding																					
Activa 2022	Ultimo 2022 bedragen de geactiveerde materiële vaste activa samen met het geactiveerde OHW circa € 435,6 mln (2021: ca € 433,3 mln). In het jaar is voor circa € 23 mln geactiveerd (netto na subsidiebatens), bij en is voor ca. € 28 mln afgeschreven en gedesinvesteerd. De volgende onderhanden projecten zijn financieel in 2022 het meest materieel gebleken:																					
Onderhanden Projecten 2022	<table><tr><th>Moederprojecten</th><th>Som OHW 2021</th><th>Som OHW 2022</th></tr><tr><td>M120000 STERKE LEKDIJK</td><td>1.988.329</td><td>8.770.121</td></tr><tr><td>M421100 GOP REG. WK 2011-2020</td><td>5.718.912</td><td>6.942.274</td></tr><tr><td>MP901700 GOP ZUIVER 2021-2025</td><td>2.398.725</td><td>6.792.346</td></tr><tr><td>M411700 GOP WATERSYSTEMEN</td><td>3.581.164</td><td>1.910.869</td></tr><tr><td>Overig</td><td>9.778.112</td><td>9.099.432</td></tr><tr><td>Eindtotaal</td><td>23.465.242</td><td>33.515.042</td></tr></table>	Moederprojecten	Som OHW 2021	Som OHW 2022	M120000 STERKE LEKDIJK	1.988.329	8.770.121	M421100 GOP REG. WK 2011-2020	5.718.912	6.942.274	MP901700 GOP ZUIVER 2021-2025	2.398.725	6.792.346	M411700 GOP WATERSYSTEMEN	3.581.164	1.910.869	Overig	9.778.112	9.099.432	Eindtotaal	23.465.242	33.515.042
Moederprojecten	Som OHW 2021	Som OHW 2022																				
M120000 STERKE LEKDIJK	1.988.329	8.770.121																				
M421100 GOP REG. WK 2011-2020	5.718.912	6.942.274																				
MP901700 GOP ZUIVER 2021-2025	2.398.725	6.792.346																				
M411700 GOP WATERSYSTEMEN	3.581.164	1.910.869																				
Overig	9.778.112	9.099.432																				
Eindtotaal	23.465.242	33.515.042																				
	In onze controle besteden wij hier veel aandacht aan. Ten aanzien van de projecten melden wij het volgende: - De onderhanden projecten bedragen ultimo 2022 € 33,5 mln en bestaan uit projecten die nog in uitvoering zijn en niet financieel zijn afgesloten. De belangrijkste projecten staan in de tabel opgesomd. Voor projectSterke Lekdijk verwijzen zij naar 3.3. - Wij hebben de investeringen in onderhanden projecten ad € 71,3 mln gecontroleerd aan de hand van facturen, opdrachten e.d. Tevens zijn aan rente en interne uren voor € 14,5 mln (2021: € 12,2 mln) geboekt die we hebben aangesloten met de urenregistratie, vastgestelde uurtarieven en vastgestelde rentesystematiek. - Wij hebben tijdens de controle ingezoomd op oudere projecten waarop in 2022 geen uitgaven zijn verantwoord. De projecten waar al wel reeds subsidie voor is ontvangen, maar nog geen uitgaven op zijn gedaan, zijn op nihil gewaardeerd waarbij de subsidies zijn overgeboekt naar de overlopende passiva (€ 4,9 mln). Wij hebben vastgesteld dat op dit moment geen sprake is van projecten die afgewaardeerd dienen te worden.																					

3.2 Ontwikkeling saldo onderhanden projecten vervolg

Ontwikkeling saldo onderhanden projecten

Bevinding

Wij hebben de gereed gemelde projecten in 2022 gecontroleerd en vastgesteld dat activering conform de verslaggevingsregels heeft plaatsgevonden. De afschrijvingen zijn getoetst aan het afschrijvingsbeleid. Hierbij zijn geen materiele afwijkingen geconstateerd. Onderstaande projecten zijn in 2022 afgesloten en overgeboekt naar de materiele vaste activa:

Rijlabels	In 2022 geactiveerd	Aandeel OHW 2021
M901600 MEDICIJNREST UIT WATER	4.142.842	2.071.208
M411700 GOP WATERSYSTEMEN	4.082.146	3.179.847
MP901700 GOP ZUIVER 2021-2025	2.372.148	1.443.564
M421100 GOP REG. WK 2011-2020	2.094.523	459.955
M422000 C-KERING & WAAIERSLUIJ	1.222.566	-89.326
M401500 GHJ Oevers	1.082.733	115.735
M402100 RWP DE TOL	1.064.249	953.818
M401200 WGP Kamerik en Kockeng	764.500	294.584
M401300 WGP LINSCHOTERWAARD	716.095	686.023
Overige OHW 2021	5.641.789	1.658.185
Eindtotaal	23.183.589	10.773.819

- Naast bovenstaande projecten zijn het renoveren van RWZI's belangrijke en omvangrijke projecten voor HDSR. De RWZI Utrecht is reeds financieel en technisch opgeleverd waardoor deze niet meer terugkomt in bovenstaand overzicht. De RWZI Maarssenbroek en de oude RWZI Utrecht zijn in de sloopfase. Aangezien de sloopwerkzaamheden via de bestemmingsreserve worden gedekt, zijn de lasten van de sloop niet in het onderhandenwerk opgenomen en daardoor niet in bovenstaand overzicht zichtbaar.

3.3 Programma Sterke Lekdijk

Programma Sterke Lekdijk

Sterke Lekdijk	Bevinding
	Met ingang van 2017 is programma Sterke Lekdijk van start gegaan. Op dit moment is in totaal een moederkrediet van € 335 mln verstrekt alsmede een krediet voor de grondverwerving van € 30,9 mln. Het programma wordt verder gekenmerkt door een lange doorlooptijd (t/m 2029) waarbij is gekozen voor een innovatieve wijze van projectorganisatie. De financiering van het project loopt voor 90% via het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en is gebaseerd op ramingen vanuit HDSR en onderliggende aanbestedingsuitkomsten. De bijdrage vanuit het HWBP betreft in basis een vast bedrag. Dit houdt in dat eventuele meen- of tegenvallers voor rekening komen van HDSR. HDSR heeft een aantal belangrijke maatregelen getroffen om het risico op tegenvallers te reduceren: • de opdeling van het programma in verschillende deelprojecten die op hun beurt weer in projectfasen zijn opgedeeld. Per deelproject en per deelfase vraagt HDSR subsidie bij het HWBP aan, zodat bij een volgende aanvraag rekening gehouden kan worden met veranderende uitgangspunten; • Standaard is in de berekeningen een inflatie van 2% opgenomen. In werkelijkheid is de inflatie veel hoger. Doordat het programma uit verschillende deelprojecten en deelfases bestaat, kan per deelfase en deelproject opnieuw rekening worden gehouden met de actuele prijzen. In de nieuwe beschikkingen van het HWBP is standaard een compensatieregeling voor hogere inflatie opgenomen. • Wij hebben begrepen dat er bij nieuwe subsidieaanvragen – vanwege liquiditeitstekorten bij het HWBP – mogelijk geen voorfinanciering meer wordt toegekend. Een en ander hangt samen met de hogere inflatie en oplopende projectkosten. HDSR zou in dit geval zelf moeten voorfinancieren, waarbij rentekosten niet subsidiabel zijn. HDSR houdt hiermee rekening in haar meerjarige liquiditeitsprognoses. Wij adviseren HDSR om ook met de rentestijgingen rekening te houden in de projectbegrotingen en dit te relateren aan het moederkrediet; • de innovatieve projectorganisatie zorgt ervoor dat aannemers meer informatie hebben om hun prijzen te bepalen en hierdoor in de realisatie dichterbij begroting blijven. Door het opdelen van het programma, kunnen de deelfases beschouwd worden als reguliere projecten. Deze deelprojecten worden tezamen met de 'reguliere' projecten meegenomen in de analyse op het weerstandsvermogen. Wij kunnen ons vinden in deze benadering. Ons inziens zou een separate toelichting over de bijzondere risico's (inflatie en rentekosten) in de weerstandsparagraaf hierover passend zijn.

3.4 Aanbestedingsrechtmatigheid

Aanbestedingsrechtmatigheid	
Inkoop en aanbesteding	Bevinding
	In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn onze controlewerkzaamheden op inkopen en aanbestedingen gericht op het voldoen aan de Europese aanbestedingswetgeving. Dit betekent dat wij primair controleren op inkopen boven de Europese drempel 2022 (€ 215.000 excl. BTW voor leveringen/diensten en € 5,38 mln excl. BTW voor werken) en dat enkel constatering op het gebied van de Europese aanbestedingswetgeving een effect hebben op ons rechtmatigheidsoordeel. Tijdens de jaareindecontrole hebben wij de interne inkoopanalyse over het gehele boekjaar 2022 ontvangen en hierop onze eigen controlewerkzaamheden verricht. Op basis van deze controlewerkzaamheden constateren wij het volgende: • Intern zijn 4 inkoopdossiers aangemerkt waaruit een onrechtmatigheid is gebleken. Dit betreffen allen inkopen op 'oude' dossiers uit het verleden, waarbij gedurende 2022 op een onrechtmatig contract uit het verleden is ingekocht. De hiermee verband houdende lasten in 2022 ad € 273.000 zijn als onrechtmatig aangemerkt. Wij hebben kennis genomen van de interne werkzaamheden en eigen aanvullende controles uitgevoerd. Op basis hiervan zijn wij het eens met de conclusies van het HDSR. Daar deze contracten uifaseren, zal de hiermee verband houdende onrechtmatigheid naar de toekomst verder afnemen. • HDSR is sinds enkele jaren een verbetertraject gestart m.b.t. het inkoop- en aanbestedingsproces. Wij constateren dat in absolute zin de geconstateerde fouten in de loop der jaren afnemen. Wij hebben op basis van onze controle vastgesteld dat nieuwe aanbestedingen conform de Europese aanbestedingsregels verlopen.

3.5 Baggeren en saneren van waterlopen

Voorziening Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

Baggeren en
saneren van
waterlopen

Bevinding

HDSR heeft in voorgaande jaren een voorziening watersysteemonderhoud in de jaarrekening opgenomen, waar zowel het maai- als baggeronderhoud als plaagsoortenbestrijding onder vallen. Deze voorziening is gekoppeld aan een GOP (grootonderhoudsprogramma) dat vanaf 2020 voortrollend is met een periode van 10 jaar.

Wij hebben de totale voorziening toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud gecontroleerd en hebben daarbij de volgende bevindingen:

- De **baggerkosten** voor de komende jaren lijken harder te stijgen dan initieel gedacht in 2020 (oorspronkelijk plan). Dit heeft met name te maken met gestegen kosten, zoals brandstof en uurtarieven. Daarom heeft het bestuur besloten de dotaties voor de komende 3 jaar jaarlijks met € 300.000 te verhogen om ervoor te zorgen dat de voorziening niet negatief wordt. Wij merken op dat de essentie van kostenegalisatie inhoudt dat de lasten gelijkmatig verdeeld worden over tenminste de duur van 1 onderhoudscyclus. Indien het plan en de realisatie te ver uit elkaar blijven lopen, kan overwogen worden de voorziening om te zetten in een bestemmingsreserve.

Ten aanzien van het onderdeel **maaien** is een plan aanwezig, waarbij de dotaties zijn gebaseerd op jaarlijkse normbedragen. Zowel uit het plan als uit de gerealiseerde bedragen blijkt dat er relatief weinig schommelingen zijn in de jaarlijkse kosten. Bovendien zijn deze ongeveer gelijk zijn aan de geraamde stortingen. Omdat hierdoor de noodzaak voor kostenegalisatie nauwelijks aanwezig lijkt te zijn, kan het een overweging zijn om de huidige financiering systematiek (via een voorziening) te herzien. Alternatief kan gedacht worden aan het jaarlijkse opnemen in de begroting dan wel eventueel het aanleggen van een bestemmingsreserve.

- De voorziening voor **exotenbestrijding** blijkt na instelling in 2020 voornamelijk uit incidenteel onderhoud te bestaan dat zeer seizoensafhankelijk is. Daar dit onderhoud - uit de praktijk gebleken - nauwelijks te plannen valt, is het ook hier een overweging om de financiering via de voorziening om te zetten naar een bestemmingsreserve.

	Baggeren	Maaien	Exoten
Dotatie 22	3.109.000	1.184.000	465.000
Plan 22	6.515.615	1.200.000	450.000
Onttrekking 22	5.168.000	1.238.000	401.000
Dotatie 21	5.460.000	1.165.000	473.000
Plan 21	6.437.000	1.150.000	450.000
Onttrekking 21	5.724.000	996.000	318.000

3.6 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
	Bevinding
Prestatie verklaringen	In 2020 is HDSR gestart met het project 'procesoptimalisatie' (van inkopen tot en met contractmanagement). Onderdeel hiervan is het proces rondom de borging van het fysieke prestatiedocument. Oracle is nog niet in staat dit proces volledig te ondersteunen. Dit is reeds gemeld in de managementletter. HDSR heeft gedurende 2022 aanvullende interne controlewerkzaamheden uitgevoerd om achteraf het risico op niet rechtmatige inkopen te mitigeren. Wij hebben kennis genomen van deze werkzaamheden en enkele aanvullende controles uitgevoerd. Op basis hiervan stellen wij vast dat de inkopen van goederen en diensten vrij zijn van materiële afwijkingen ten aanzien van de getrouwheid en rechtmatigheid.
Voorziening pensioenen	HDSR had de toegezegde pensioenen aan (oud) bestuurders verzekerd bij een maatschappij. Vanaf 1 januari 2022 bestaat deze verzekering niet meer waardoor HDSR zelf de verplichting dient te dragen voor de toegezegde pensioenen. HDSR heeft hiervoor een voorziening opgenomen van € 840.000 gebaseerd op meest recente uitgangspunten, waarvan de verzekeringsmaatschappij € 740.000 gaat uitkeren (opgenomen onder overige vorderingen). Per saldo bedragen de lasten voor HDSR in 2022 dus € 100.000 De reden voor deze wijze is vertraging in oplevering van de gegevens door de verzekeringsmaatschappij. Wij hebben geadviseerd de pensioenverplichting in komende jaren op persoonsniveau te berekenen met inachtneming van de meest recente parameters (rente, sterftetabels etc).
Coronacompen- satie	Als gevolg van corona zijn de belastingkomsten in 2020 en 2021 lager geweest dan vooraf begroot. Het ministerie van BZK heeft besloten om hiervoor compensatie te verlenen aan de waterschappen. De daadwerkelijke besluitvorming en berekeningsmethodiek is pas in 2022 vastgesteld. In de jaarrekening 2022 heeft het waterschap de Coronacompensatie over boekjaar 2020 verwerkt. De aanvraag over 2021 dient in de zomer 2023 ingediend te worden. In de jaarrekening 2022 heeft HDSR nog geen rekening gehouden met deze opbrengst, omdat de aanvraag nog niet is ingediend en toegekend. Indien dit wordt toegekend leidt dit eenmalig tot een nagekomen opbrengst in 2023. Deze situatie is ons inziens toereikend toegelicht onder de niet uit de balans blijvende rechten.

3.6 Overige bevindingen

Overige bevindingen

	Bevinding
Boekenonderzoek privégebruik dienstauto's	Naar aanleiding van een startgesprek tussen de belastingdienst en HDSR in de zomer van 2021 is de belastingdienst in 2022 een boekenonderzoek gestart naar het privégebruik van dienstauto's. Hoewel HDSR diverse maatregelen heeft getroffen het privégebruik uit te sluiten, is de belastingdienst van mening dat de onderbouwing hiervoor onvoldoende is. Op dit moment is nog niet bekend wat de uitkomst van het onderzoek wordt. HDSR laat zich bijstaan door diverse externe specialisten op dit gebied. Hoewel HDSR van mening is dat de maatregelen toereikend zijn geweest, heeft HDSR in het weerstandsvermogen vanuit het voorzichtigheidsprincipe rekening gehouden met een uiteindelijke negatieve uitkomst. Naar ons oordeel heeft HDSR het onderzoek juist toegelicht en verwerkt in de jaarrekening en het bestuursverslag.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van HDSR de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij het bestuur. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samen gaat met activiteiten om de fraude te verhullen. Onze werkzaamheden ten aanzien van fraude bestaan onder andere uit: • Alertheid op fraudesignalen gedurende de controle; • Evalueren en bespreken van mogelijkheden tot fraude en fraudesignalen met het management; • Het uitvoeren van een analyse op handmatige journaalposten, onder andere om ingrijpen van het bestuur in de interne beheersing te kunnen identificeren; • Het uitvoeren van controlewerkzaamheden op schattingsposten, onder andere om oneigenlijke beïnvloeding door het bestuur te kunnen identificeren; • Het beoordelen van rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie, met als doel om fouten en fraude in de uitgaande betalingen te kunnen identificeren. Er zijn gedurende 2022 door ons geen materiële fraudegevallen geconstateerd en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend. Daarnaast heeft uw dagelijks bestuur dan wel de concerncontroller uit hoofde van de ambtelijke organisatie aan ons geen melding gemaakt van geconstateerde fraudegevallen of andere fraudesignalen.
Claims en juridische procedures	Er zijn geen belangrijke (dreigende en niet gewaardeerde) claims en/of juridische procedures met een mogelijke materiële impact op de cijfers per ultimo 2022, anders dan toegelicht in het bestuursverslag.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van HDSR de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening van geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw hoogheemraadschap en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij Assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Openstaande punten	Definitief accountantsverslag en afgifte controleverklaring Vaststellen van de jaarrekening door AB: gepland 5 juli 2023

Smart decisions. Lasting value.